

Datum

13 april 2023

Onderwerp

VNG inbreng CD Circulaire economie 20 april

Geachte woordvoerders milieu van de vaste Kamercommissie Infrastructuur en Waterstaat,

U heeft op 20 april uw debat circulaire economie. De VNG wil u graag namens gemeenten meegeven dat de missie om naar een circulaire economie te komen nog wel belangrijke gaten vertoont. Hieronder doen wij enkele voorstellen om dat te verbeteren.

Inzet op transitie naar een circulaire economie vraagt om meer aandacht (dan ooit)

De ambitie van het kabinet is dat Nederland in 2050 volledig circulair is. De transitie naar een circulaire economie (CE) draagt namelijk bij aan vier maatschappelijke opgaven te weten: klimaatverandering, vervuiling, biodiversiteitsverlies en leveringsrisico's van grondstoffen. Om uitvoering te geven aan de circulaire economie wil het kabinet de circulaire principes beter integreren in het economische systeem. Hierbij ligt de focus op het verplichten van onder meer beprijzing, repareerbaarheid, het gebruik van recycelaat en levensduurverlenging van producten. Een focus die komend jaar nog moet worden uitgewerkt in doelen, waarbij het kabinet vanzelfsprekend zal moeten letten op implicaties voor de benodigde (fysieke) ruimte en onderwerpen als vergunningverlening, toezicht en handhaving.

De VNG concludeert, mede op basis van de SER-verkenning en de Integrale Circulaire Economie Rapportage (ICER) van het PBL, dat de transitie nog in de beginfase zit en er veel meer aandacht nodig is voor het versnellen van de transitie. Zo constateert het PBL bijvoorbeeld dat er nog diverse hardnekkige belemmeringen zijn op het gebied van bestaande wet- en regelgeving, maar ook als het gaat om de relatief hoge belasting op arbeid. Dit zorgt ervoor dat repareren vaak niet loont omdat nieuw kopen aantrekkelijker is.

- Voor de VNG leidt dit tot onder meer tot de drie belangrijkste aanbevelingen, die ervoor moeten zorgen dat het dweilen met de kraan open kan stoppen:
 1. Bouw effectieve prikkels in voor producenten (en consumenten) met als doel om de levensduur van producten te verlengen, hergebruik te bevorderen en hoogwaardige recycling mogelijk te maken;
 2. Het rijk moet (meer) regie nemen over de uitvoering van de uitgebreide productenverantwoordelijkheid (UPV) in de praktijk, zodat gemeenten een optimale bijdrage kunnen leveren;
 3. Zet in op middelen voor de transitie, die in verhouding staan tot de opgave. Voor een circulaire economie die daadwerkelijk dichterbij moet komen, zijn de huidige beschikbare middelen onvoldoende.

Zorg voor effectieve aanpak aan de voorkant van de keten

Hergebruik en lange levensduur van het product dienen het uitgangspunt te worden, wanneer we toe willen naar substantieel minder gebruik van primaire grondstoffen. Dit vereist dan wel invoering van effectieve maatregelen (zoals uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, tariefdifferentiatie en statiegeld) aan de voorkant van productieketens, laat recent [onderzoek van CE Delft](#) zien. Bovendien zal alleen dán de gewenste verandering naar 'circulair gedrag' van zowel producent als consument in gang kunnen worden gezet.

Maak werk van een UPV die ook in de uitvoeringspraktijk werkbaar is

In het Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE) speelt het instrument UPV een belangrijke rol. Hiermee kunnen de financiële prikkels in het systeem namelijk zodanig verschoven worden, dat producenten (meer) verantwoordelijkheid nemen als het gaat om het op de markt zetten en afdanken van hun producten. Zoals ook door het PBL wordt geconstateerd, is de huidige UPV vooral gericht op inzameling en recycling, terwijl de inzet vooral gericht zou moeten zijn op hoogwaardig en duurzaam hergebruik.

Voor een juiste werking van een UPV (zoals die vanaf de zomer van 2023 ook gaat gelden voor textiel) is het bovendien van belang dat er optimale afstemming plaatsvindt met de gemeentelijke uitvoeringspraktijk. Gemeenten maken zich zorgen over de huidige inrichting van de UPV als instrument. Sinds enkele jaren dienen gemeenten namelijk te onderhandelen met producenten over de voorwaarden en kostendekkende vergoedingen voor hun inzamelactiviteiten. Het leidt tot oplopende discussies en knelpunten die het gezamenlijke doel niet dichterbij brengen.

- De VNG vraagt daarom aandacht voor een betere inrichting (governance) én verdere (dekkende) uitrol van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV), waarbij we vooral de oproep doen richting het rijk om (meer) regie te nemen over de uitvoering van UPV.

Voldoende middelen en kabinetsbrede inzet vereist

De transitie naar een circulaire economie heeft veel raakvlakken met de andere grote opgave rondom het klimaat, maar is tot op heden vooral belegd bij Infrastructuur & Waterstaat. De energietransitie is meer dan duurzame energie opwekken en om de [klimaatdoelen van Parijs te halen](#) is een circulaire economie essentieel. Een kabinetsbrede inzet (in de praktijk) is dan ook meer dan gewenst om de benodigde middelen op de juiste en meest effectieve manier te kunnen besteden.

Zo ligt het natuurlijk voor de hand om de middelen voor de energietransitie veel nauwer te betrekken bij de transitie naar een circulaire economie.

- We vragen u daarom in uw bijdrage mee te nemen dat bij investeringen op dit vlak (bijvoorbeeld in windmolens en zonnepanelen) al aan de voorkant na te denken over de afdankfase (repareerbaarheid, het gebruik van recyclaat) of juist het voorkomen daarvan (levensduurverlenging). Repareren en hergebruik van materialen scheelt heel veel CO₂ emissies omdat het de productie van nieuwe materialen en producten voorkomt;
- De VNG pleit daarom ook voor een toekomstbestendige en robuuste financiering, passend bij de door het kabinet omarmde circulaire opgave richting 2050.